

PASTWISKO (97) *sb n*

pastwisko (97), [**paswisko**].

pa- (83), pã- (7); pã- *KochPs*; pa- : pã- *RejPs* (5:1), *HistAl* (2:1), *BibRadz* (8:2), *Mącz* (10:1), *SkarŻyw* (1:1); o jasne.

sg *N* pastwisko (4). ◇ *G* pastwiska (19). ◇ [*D* pastwisku.] ◇ *A* pastwisko (1). ◇ *I* pastwiski(e)m (1). ◇ *pl N* pastwiska (12). ◇ *G* pastwisk (17). ◇ *D* pastwisk(o)m (1). ◇ *A* pastwiska (22). ◇ *I* pastwiski (5), [**pastwiskami**]. ◇ *L* pastwiskách (12); -ách (12), -ach (2) *BibRadz*, *ArtKanc*, -(a)ch (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

1. *Miejsce, gdzie pasą się zwierzęta roślinożerne, zwłaszcza udomowione; pascuum, pascua Miech, HistAl, Vulg, PolAnt, Mącz, Cn; arvum, pastus Mącz; pastio, pecuaria(e), pecuaria loca Cn (92)* : Bo tam mogą w tey ziemi mieć wielkie pożytki Zwłaŝcza iż iako łyfzę w bydlech ſie kochaią Tam paŝtwiska tam wŝytko po ſwey myſli maią *RejJóz* Q2v, K3v; *GliczKsiqż* F6; A ieſliby komu bydło zaięli z ſzkody/ z paŝtwiſk; takie bydło ma być dano ná rękoiemſtwo *UstPraw A; BielKron* 121, 129v; *Mącz* [273]c, [274]c, 282c [2 r.], d, 374b, 401c; *BudBib Ez* 45/15; *KochPs* 196; A czaŝu iednego [*Mojŝesz*] wedle zwyczaiu ſtrony oney/ gdy paŝł owce Swiekrá ſwego/ á puŝcił ſię z nimi wgłęboką puŝczą/ paŝtwiſká ſzukaiąc: vyrzał [...] *SkarŻyw* 419; *StryjKron* 21; *Calep* 226a.

pastwisko czemu (2): A poroŝtą w domiech ich ciernie/ y pokrzywy/ á ofet po murzech ich: y [*ziemia edomska*] będzie łożyſkiem ſmokow/ á paŝtwiſkiem Struſom. *Leop Is* 34/13. Cf »pastwisko bydłu«.

W połączeniu z nazwą zwierzęcia lub przymiotnikiem od nazwy zwierzęcia [przymiotnik + pastwisko (2), *pastwisko + nazwa* (1)](3): *Ornithoboscii*, Paŝtwisko kur. *Mącz* [269]b, 51c; dobrze tedy mieć gotową ſpiżę [...]/ także Końkie paŝtwiſká *BielSpr* 8.

W porównaniach (3): Abowiem oſkoczyli mię zewŝąd ſprześciwnicy moi/ iáko wołowie zburzoni ryczący ná roſkoſſnych paŝtwiſkach wypálieni. *RejPs* 31v, 169; *RejAp* 128.

W błędnym tłumaczeniu nazwy hebrajskiej litery (1): (*nağł*) *Nun*. (–) Co ſie wykłada iedyny/ álbo paŝtwiſká *RejPs* 183.

W charakterystycznych połączeniach: pastwisko(-a) obecne, rozkoszne (3); *na pastwiskach wypasiony; pastwiska szukać* (2); *wziąć z pastwiska, zająć, zganiać; pastwiska uczynić; bujać na pastwiskach*.

Zwroty: »puścić na pastwiska« (1): *Dimittere boves in pascua*, Puŝcić woły ná paŝtwiſká. *Mącz* 226a.

»wytrzeć pastwiska; wytarcie pastwisk« = *depastio Mącz* (1;1); *Mącz* 282d; Bo mieyſcá nie zágrzali: ále vroczyſká *Odmieniáli*/ gdy bydłem wytárli paŝtwiſká *KlonWor* 52.

Wyrażenia: »pastwisko bydłu« (1): *Ruſzywŝy ſię tedy ku Gádor [...]/ ſzukáli paŝtwiſká bydłu ſwemu [ut quaererent pascua suis pecoribus]*. *BibRadz* 1.Par 4/39; [*ZapWpolKob* 1545 1/16].

»zielone pastwisko [czyje]« (1): A ci záŝię w roſkoſzach/ w bogáctwach/ w rádofciach buiáią ſobie iáko ielenie ná zielonych paŝtwiſkach ſwoich. *RejAp* 128.

»pastwisko zwierzęce« (1): przyŝedł na mieyſce ktore zwano *Lutrus*/ gzić [!] tam wiele żywnoſci y paŝtwisk zwierzęcych [*animalium pascua*] nalazł *HistAl* D2v.

Szereg: »łąki i pastwiska« = *gramen et pascua Miech* (2): Łąki też y pałtwiłka tak plenne, [...] iż przez trzy dni taka trawa wyrałtha, iż brony z niey niewidać. *MiechGlab* 77; *ZapWar* 1536 nr 2453.

Przen (59) : boć on ielt pan bog nałz. [...] A my lud pałtwisk iego y owieczki rąk iego [*Ps* 94/7]. (*koment*) Pałtwisk, tho ielt nauki iego. *WróbŻółt* gg, 22/2; *LubPs* F3, R5v; Páłtwiłka dobre łą łczyra nauką Páńłka łzáfowaná przez Proroki od niego posłáne *BibRadz* I 436b *marg*, *Ioann* 10/9; [od Piotrá też my włyficy, ktorzy głófu Páná Chrıtułowego słucháć chcemy, páłtwisko bráć mamy. *HerbOdpow* A3v, A3v, Qq2, Vv5v].

pastwisko czyje [*w tym*: *G pron* (11), *pron poss* (5)] (16): *WróbŻółt* 73/1, 94/7; *RejPs* 146v; *LubPs* R3v, S3; *Leop Is* 49/9; mychmy łą lud iego/ y owce pałtwiłka iego. *BibRadz Ps* 99/3 [*przekład tego samego tekstu* (też *Ps* 73/1, 78/13, 94/7) *WróbŻółt*, *RejPs*, *LubPs*, *RejPos*, *KuczbKat*, *ArtKanc*, *LatHar*, *SkarKaz*]; Izali to wam máło iż fię páłtwiłki dobrymi páściecie/ że ołtátki pástwiłk wálznych podeptuiećie nogámi łwoiemi? *BibRadz Ez* 34/18, *Ier* 25/36; *RejPos* 53v; *KuczbKat* 270; *CzechRozm* 114; *ArtKanc* T14; *LatHar* 15, 61; *SkarKaz* 39b.

W porównaniach (2): O wielka to táyemnicá Páńłka/ ktorą zákrył przed niewierniki łwoimi/ ktorzy teraz buiáią iáko ony rogáte Ielenie po páłtwiłkach rozlicznych łwiátá tego *RejAp* 86v; *RejPos* 264v.

W charakterystycznych połączeniach: *pastwiska bezpieczne, dobre* (4), *hojne, obfite (obkwite)* (2), *rozliczne, rozmaite, tłuste, wyborne*; *pastwiska łwiata tego* (2); *lud pastwisk* (3); *poborzyć pastwiska, znaleźć; pływać na pastwiskach, postawić, żyć; bujać po pastwiskach* (2).

Zwrot: »na pastwiskach, pastwiski (wy)paść (się)« = *in pascuis a. pascua pascere a. paverire PolAnt* (3:2): Izali to wam máło iż fię páłtwiłki dobrymi páściecie [...]? *BibRadz Ez* 34/18, 34/14 [2 r.]; *BudBib Ez* 34/14 [2 r.].

Wyrażenie: »owieczki (a. owce) pastwiska« = *oves a. pecus pascuae Vulg, PolAnt* [szyk 7:2] (9): Ach miły panie boże iakos to nas odrzucił dołzczątku/ rozpalil łie gniew twoy na owieczki pałtwiłka twego. *WróbŻółt* 73/1; *LubPs* R3v, S3; *BibRadz Ps* 99/3; ábowiem to ielt pan náłz á mychmy włáłny lud iego/ y owieczki páłtwiłka iego. *RejPos* 53v; *CzechRozm* 114; *LatHar* 15, 61; *SkarKaz* 39b.

a) *Wiara w Boga, Chrystusa; życie, postępowanie zgodne z zasadami religii chrześcijańskiej; nauczanie zasad wiary* (25) : [Jezus] W poćie y w płáczu częłtym práciuiąc/ owieczki łtrácone y łzukáiąc/ ktorą gdy znalazł ná łwoich iá rámionách nioł/ ku wdzięcznym iá páłtwiłkom przynioł. *ArtKanc* C17, Q6.

pastwisko czego (3): *RejPs* 183; A ielzcze ktemu niektorzy/ iáko wilcy drapieźni/ odwodzą od włáłnego páłtwiłka łwiętey woley iego wierne owieczki iego/ połtáwámi á wymyłły łwoiemi. *RejPos* 30, 189.

pastwisko czyje [= *Chrystusa*] (2): *RejPos* 122v; O Pánie Iezu Kryłte [...]. Ktory miedzy wiernemi łwoie páłtwiłka małz *ArtKanc* O16.

pastwisko czyje [= *owiec*; *w tym*: *G sb i pron* (4), *pron poss* (2)] (6): Nie vwodźże ich [*owieczek*] z wiernych páłtwiłk ich ktore im zgotował *RejPos* 123, 123 [2 r.], 123v *marg*, 124 [2 r.].

W charakterystycznych połączeniach: *pastwiska hojne, prawdziwe, rozkoszne* (3), *wdzięczne; pastwiska łwiętych łłow* (*Pana*) (4), *woley* (*Chrystusa*) (2); *postanowić pastwiska, száfowác, zamieszawác, zgotowác, zostawić; na pastwiska gárnąc się, wwodzić, wypuścić, pytać się o pastwiskach*.

Wyrażenia: »in(sz)e, omylne, błędne, fałszywe pastwiska« [w tym: *błędne a omylne* (1)] (2:2:1:1): KRiřtus lie przy káždego/ kto z iego owczarnie/ Ná inřze lie pářtwiřká/ po řwey woli gárnie. *RejZwierz* 108; nie odbiegayře nędznych thych owieczek/ á nie w wodř ich ná błędne á ná omylne pářtwiřká ich *RejPos* 123, 122v, 123v *margin*, 124.

»pastwiska (řwiętej, prawdziwej) nauki (Pańskiey)« [*niektóre uřycia moře przen do znac. 3.*] (5): ktore [*owieczki*] řywo obumierác muřzą prze niedořtátek pářtwiřká řłow á náuki Páńřkiey *RejAp* 35v; zořtáwiřly im [*owieczkom*] ony rořkofřzne pářtwiřká řwiętych řłow y náuk řwoich/ [...] řzedř do Bogá Oyczá řwego *RejPos* 122v, 122v [3 r.], 123v, 124v, 314v.

»řwięte pastwiska« (3): ále im pořtánowiř pářtherze á řzáfárze onych pořtánowionych á řwiętych pářthwiřk řwoich/ áby ie vpomináli *RejPos* 122v, 122v [2 r.].

»wierne pastwisko(-a)« (5): pytay lie gdzie mořeřz o wiernych onych pářtwiřkach řwiętych řłow Pána řwego *RejPos* 124v, 123, 123v [3 r.].

»wypasiony pastwiski« (1): A ktora [*owieczka*] tu będac wypářiona onemi řwiętemi pářtwiřki řłow řwiętych á náuki onego wiernego pářterzá řwego/ [...] áby prořto řzłá do niego *RejPos* 122v.

b) Zbawienie wieczne, miejsce przebywania dusz zbawionych (4) : *RejZwierz* 108; Iamći ieř drzwiámi. Przez mię ieřli kto wnidřie/ zbáwion będrěie: y wnidřie y wynidřie/ y pářtwiřká znaydrěie. *WujNT Ioann* 10/9.

pastwisko czyje (1): niechceřz áby ktora [*owca*] zginęłá/ iedno áby náwroćiřly lie k tobie/ byłá řywá wiecznym řywotem/ á rořkofřzowáłá řobie ná onych wiecznych á wdzięcznych pářtwiřkach řwoich. *RejPos* 168v.

Wyrażenie: »wieczne (a. wiekuiste) pastwiska« (2): nieodmietuy ze tedy nas miřly panie z trzody řwoiey [...]: ale [...] racz nas miřłociwie priřwieřc wřpółecznořci na ony wiekuyřte pařtwiska *RejPs* 113v; *RejPos* 168v.

c) Metonimicznie: Trzoda (1) : Bo zgłupieli pařterze/ á Iehowy nie pytáli/ [...] y wřzytko pářtwiřko ich rořprořzyřlo řię [*omnis grex eorum dispersus est*]. *BudBib Ier* 10/21.

2. [Pasienie; wypasanie bydła, trzody: a řzyawřly řzyano thedy ma bycz zobv dwv řthron řyudzym ych wolne pařzphyřthko *ZapWpółkořc* 1543 8/575v.

Szereg: »wygon i pastwisko«: kyedy przyydrěie ktorego rok vgor od tego dolv nyema bycz řzyan any Bronyon volnemv vygonowy y pasthwyszku *ZapKřak* 1542 31/531.]

3. Pokarm zwierzęcy, karma, pasza; pascuum Vulg; germen PolAnt (3) : Ten [*Behemot*] napřzod od Bogá ieřł řtworzon [...]. Gory wydáwáię mu pářtwiřká/ a wřzytki řwierzęthá polne tám igráię. *BibRadz Iob* 40/15.

Przen [czyje] (1) : gdy Auguřtyn řwięty [...] táki/ á Grzegorz S. [...] ináķřzy wykłád dáie/ [...] więřłza rozlicznořć řmákw duchownych/ ná pářtwiřká duřz wiernych rořćie. *Skarřzyw* 538.

a. Pokarm zwierząt drapieżnych, řer (1) :

[*pastwisko czemu:* Tedy [*człowiek*] dla onych iábłek řpada do od chláni [!]/ Gdrěie onemu řmokowi bywa pářtwiřkámi. *KołakWiek* A4.]

Przen [czyje] (1) : Obłow łwi ieřthći Ofieř leřny ná puřřczyř/ ták y pářtwiřká bogaczów řą vbodzy. *Leop Eccli* 13/23.

b. [*Pokarm pszczół*: Swiebodni truth siedząci przy cudzim pastwisku Nic nierobi A myod gi to wszithko ma wzisku *ŚwirPasiecz* 262.]

4. *n-loc* (2) : á dał iemu pięć let Rycerzow przykázuiąc im áby iecháli do páłtwiska Iozafat/ gdzie tam wiele bydła páliono [...]. Gdyż do tego páłtwiská wiecháli/ [...] záftąpił im Teozellus *HistAl* B8.

Zestawienie: »Pastwisko Jozafat« (1): *HistAl* B8 *cf* wyżej.

Cf **PASTEWNİK, PASTWA, PASTWISZCZE, 1. PASZA, PAŚ, 2. [PAŚCIE], PAŚNIA**

LWil